

Fisketillsynens genomförande

Att genomföra fisketillsyn är inte alltid lätt. Många kan tycka att det är besvärligt att fråga grannar och bekanta efter fiskekort och än mer besvärligt blir det om man upptäcker att någon sådan brutit mot någon lag eller regel för fisket.

Det är heller inte lätt att bedriva fisketillsyn eftersom man måste ha god människokännedom. Den ena personen kan vara snäll och hjälpsam och till och med uppskatta att bli kontrollerad eftersom det innebär att man samtidigt får fisketips, emedan den andre är grinig, ogin och i värsta fall våldsam. Innan man hamnar i en skarp situation är det svårt att veta hur man reagerar på smädelser och hot eller rent utav våld. Det är därför bra att vara förberedd på detta.

Vem är fisketillsynsmannen?

Eftersom fisketillsyn bedrivs av olika aktörer så är frågan i rubriken inte alltid lätt att svara på. Den ene kanske bedriver tillsyn för Havs- och vattenmyndighetens räkning långt ute till havs inom Sveriges ekonomiska zon, den andre kanske går i ett put-and-takevatten och kontrollerar fångster och fiskekort. Oavsett vad man gör så finns det dock några generella saker att säga om tillsynsmannen (eller kvinnan för den delen).

Fisketillsynsmannen har en uppdragsgivare för vilkens räkning den åtminstone ska tillsyna så att fiskerilagstiftningen följs. Därutöver kan nog sägas att det stora flertalet fisketillsynsmän även tillsynar lokala fiskeregler för fiskevårdsområdesföreningar och fiskeklubbar. Tillsyningsmannen är även en normalt laglydig medborgare som av staten bedömts som tillräknelig nog att få den maktbefogenhet som ett förordnande innebär. Man ska för detta dessutom ha genomgått den

föreskrivna utbildningen till fisketillsynsman och därigenom förvärvat kunskaper kring lagstiftning och tillsyn rörande fiske.

Oavsett vem man är så gäller det att man alltid uppträder professionellt och korrekt.

Fisketillsynsmannen som man kanske främst tänker sig honom.

Fisketillsynsmannens uppträdande

Som fisketillsynsman är man en myndighetsperson och många som fiskar kan vara ovana med att möta myndighetspersoner. Det gäller därför att alltid ha ett korrekt uppträdande som inger förtroende och skattning. Man är samtidigt sin uppdragsgivares ansikte utåt eftersom det är fisketillsynsmannen som de som fiskar stöter på. De fiskande stöter sällan på beslutsfattarna vid Havs- och vattenmyndigheten, bolagsstyrelsen för bolaget som äger fiskevattnet eller styrelsen för fiskevårdsområdesföreningen. Därför är det viktigt att förmedla den bild utåt som uppdragsgivaren vill att man ska förmedla. Som fisketillsynsman är man således lika mycket försäljare och del av uppdragsgivarens varumärke som myndighetspersonen som är där för att bedriva kontroll.

De flesta som säljer fiske inser också att de säljer en upplevelse för den som är där och fiskar. För att de fiskande ska vilja komma tillbaka så måste de ha fått en positiv upplevelse av fisket. Fisket ska kort och gott ha varit allt det där som den fiskande hade hoppats på att det skulle vara. Ett dåligt fiske kan de flesta fiskande leva med vid enstaka tillfällen; det kan ha varit fel väder; fel beten eller bara otur. Reklamen för fisket i sig måste dock över tid svara mot det fiske som faktiskt finns för att göra de fiskande nöjda. Men även om fisket överträffar reklamen och allt är tipptopp så kan ett dåligt bemötande dra ner helhetsintrycket av en upplevelse. Det är därför viktigt att fisketillsynsmannen är en del av någon annans upplevelse. Får den fiskande en positiv upplevelse så kommer denne med säkerhet även att rekommendera sina vänner att fiska där.

Så, vad ska man göra för att bli en del av den fiskandes positiva upplevelse av de vatten man tillsynar? Man ska ha sunt förnuft och vara trevlig och därtill vara påläst på både fiskeregler, fiske-lagstiftning och fisket i sig. Kommer man fram till någon som fiskar så börjar man givetvis med de vanliga hälsningsfraserna och presenterar sig som fisketillsynsman. Man frågar givetvis efter fiskekort som sig börs, men man kan även lyssna hur fisket går och svara så gott man kan på eventuella frågor. De frågor som brukar komma kanske inte alltid är lagstiftnings- eller regelre-laterade utan kan många gånger mer handla om

vilka beten man ska använda, var man ska fiska och om andra fisketips. Då är det bra att ha veta lite om de vatten man bevakar.

Men det kan även komma frågor om den direkta lagstiftningen och då gäller det att ha en hyfsad uppfattning om varför vissa regler ser ut som de gör och vad överträdelser skulle kunna medföra för de egna vattnen. Men om man nu inte är helt säker på alla frågor om lagstiftningen så är det desto viktigare att ha bra kunskap om varför de lokala fiskereglerna ser ut som de gör för det fall man har sådana. Frågor om minimi- eller maximimått på fisk är inte helt ovanliga. Inte heller förbud mot att använda vissa redskap, exempelvis spinnspå och maskmete i ett vatten. det gäller då att ha diskuterat dessa frågor med sin uppdragsgivare så man kan svara när frågorna kommer.

Men även om det gäller att vara trevlig så finns det tyvärr tillfällen som är mindre trevliga. Det är då särskilt viktigt att vara trygg i sin roll som tillsynsman. Oavsett hur otrevlig den man tillsynar blir så får man som tillsynsman aldrig släppa på sin egen professionalism. Som tillsynsman är du där i egenskap av myndighetsperson. Det är du som är påläst och kunnig i frågorna och därmed en auktoritet. Många gånger så kan de som tillsynas börja snurra till begrepper och ifrågasätta, men då gäller det att man håller sin linje och genomför de åtgärder man tänkt sig och därefter låter polis och åklagare eller uppdragsgivaren reda upp problemen när de kan göra det i lugn och ro. Givetvis ska man inte vara onödigt envis om den som tillsynas har rätt i sina bedömningar, utan resonemanget handlar om fall med rättshaverister och andra som ifrågasätter det mesta utan att ha fog för det.

Blir den som tillsynas våldsam är det oftast bättre att kliva tillbaka och tillkalla polis än att ge sig in i handgripligheter även om man har rätt till det enligt vad som sagts i flik 9. Det är sällan värt att råka illa ut på grund av en eller annan fisk.

Fisketillsynens genomförande

Vid det praktiska genomförandet av fisketillsynen bör av man säkerhetsskäl alltid vara minst två. Det är lätt hänt att det händer en olycka, men det är även en trygghet att vara två när man tillsynar. Man vet aldrig om man möter någon som är våldsbenägen eller ej. Likaså är det alltid bra att ha någon annan att resonera med under tillsynen för det fall man stöter på udda eller tveksamma fall. Mer om säkerhetstänkande och riskbedömningar finns under flik 12.

Allmänt om tillsynen

Att synas. En grundläggande uppgift för fisketillsynen är att minska och helst förhindra att de som fiskar bryter mot lagar och regler. Polisen brukar mena att deras nykterhetskontroller i sig minskar fyllekörningarna. Detta eftersom risken för att åka fast gör att folk inte kör onyktra. Samma resonemang kan man ha kring fisketillsynen. Enbart genom att synas på eller vid de vatten man tillsynar så kommer man att minska mängden av medvetena övertramp från de fiskande. Många fiskevårdsområdesföreningar och andra med en fungerande fisketillsyn vittnar om att fiskekortsförsäljningen ökar i takt med tillsynen.

Det är således viktigt att man syns som fisketillsynsman. Många som bedriver fisketillsyn har därför tagit fram varselkläder för sina fisketillsynsmän enkom i syfte att det skall uppmärksammas att det bedrivs fisketillsyn. Så enbart genom att synas vid eller på vattnen fullgör fisketillsynsmännen en del av sitt syfte. Sen får det inte bli så att de som inte vill sköta sig tror att de kan gå säkra bara för att det inte syns någon fisketillsynare vid vattnet. Därför är det funktionellt att bedriva fisketillsyn både med varselkläder, men även någon gång då och då i "vanliga" klädesplagg.

Enbart genom att synas motverkar fisketillsynsmannen överträdelser av lagar och regler.

Det finns även de som har båtar med stora skyltar som kungör att det är fisketillsynen som är ute, vilket bidrar till att synliggöra fisketillsynsmännen.

Samverkan. Genom att bygga upp en bra och rättvis fisketillsyn som även de som fiskar i vattnen känner sig betjänt av så kan man även få hjälp av den "spanande allmänheten". Detta kan vara bra eftersom fisketillsynsmännen sällan kan täcka de ytor som vissa fiskevatten och fiskevårdsområden omfattar. Att då de som själva fiskar kan hålla ögonen öppna efter oegentligheter är bra. Men för att detta ska fungera måste det finnas telefonnummer som den som vill lämna tips kan ringa till.

Säkerhet. Några få grundläggande saker man bör tänka på som fisketillsynsman när det gäller säkerheten är att:

- Aldrig arbeta ensam;
- Ha förberett rutiner för nödsituationer i fråga om hur larmar man, vem kontaktar man.
- Ha koll på var det saknas mobiltelefon-täckning.
- Följa de rutiner och regler som utarbetas i enlighet med flik 12 för att nå en god arbetsmiljö.
- Alltid använda sunt förnuft!

Tillsyn på land och is

De flesta tillsynstillfällen torde förekomma på land där en fisketillsynsman kontrollerar fiskekort och fiskeregler. Vanligtvis kommer fisketillsynsmannen fram till den som fiskar från land mot stranden och inleder sin kontroll. Några saker man bör tänka på innan man gjort en bedömning

av personerna man tillsynar är att:

- Alltid skriva upp registreringsnummer på närvarande fordon för det fall senare identifiering behövs.
- Aldrig komma mellan personen och vattnet. Om personen blir våldsam ska man alltid ha möjlighet att fly. Står man mellan den man tillsynar och vattnet kan detta bli svårt.
- Mot bakgrund av föregående punkt bör man alltid i förväg ha sett ut hur man snabbast tar sig från platsen.
- Har man åkt bil och har den i närheten ska den parkeras så att den står i färd-/flyktriktningen. Detta så man snabbt kan ta sig från platsen i bil om oönskad situation uppkommer.

Tillsyna från båt

Att tillsyna från båt är även det en konst. detta inte minst eftersom de som befinner sig i båt inte sällan bedriver trolldag.

Ligger båten som man ska tillsyna still så kan man försiktigt glida upp bredvid den och meddela att det är fisketillsyn innan man lägger till jämsides med den andra båten. Man bör alltid akta sig så man inte förstör fiskeredskap när man närmar sig eller lägger till vid en annan båt. Häri-

från kan sedan den ordinarie tillsynen ta vid.

Att däremot tillsyna en båt i rörelse, exempelvis en båt som trollar är inget man bör göra om man inte vet vad man sysslar med och nyttan av denna manöver är starkt begränsad eftersom man enbart kan få reda på om de trollande har fiskekort eller ej. Man kan heller ej närmare granska fiskekortet.

När tillsyn sker från båt så finns det några säkerhetsdetaljer man måste ha i beaktande när man tillsynar från båt.

- Använd alltid flytväst!
- Kolla väderleksrapport innan ni ger er ut.
- Se till att det finns tillräckligt med bränsle i båten för uppdraget.
- Kliv inte över till den andra båten utan att ha fått tillåtelse av båtens ägare och innan du är säker på att kunna göra detta utan att riskera att det händer en olycka.
- Angör ej den andra båten så att du ej kan komma loss snabbt om det skulle behövas.

Checklista för fisketillsyn

Personlig utrustning

- ☐ Flytväst
- ☐ Telefon
- ☐ Förordnande
- ☐ Tjänstetecken

Övrig utrustning

- ☐ Anteckningsmaterial
- ☐ Rapporteringsblanketter
- ☐ Kamera
- ☐ Skyddsutrustning
- ☐ Första förband/första hjälpen
- ☐ Varselplagg/profilplagg för tillsynsmän
- ☐ Fiskelagstiftning och gällande regler
- ☐ Måttband/tumstock
- ☐ Kniv samt andra enklare verktyg
- ☐ Belysning/ficklampa
- ☐ Eventuellt block med kontrollavgifter (fvof)

Utrustning för båt

- ☐ Extra flytväst
- ☐ Brandsläckare (pulver)
- ☐ GPS/Plotter
- ☐ Kikare
- ☐ Reserdunk med bränsle
- ☐ Rep (för bärgning etc)
- ☐ Nödbloss/nödraketer
- ☐ Eventuellt åror eller reservmotor

Dokumentation och rapportering

Som redan nämnts är det av största vikt att fisketillsynsmännen dokumenterar och rapporterar allt. Detta eftersom dokumentationen och rapporteringen kan komma att bli viktiga bevis för att få någon fälld i domstol.

Foto, film och ljud

Fisketillsynsmannen bör således under tillsynsutövandet fotografera sådant som kan bli av intresse för en eventuell utredning. Det kan handla om felaktiga fångster, felaktiga redskap eller annat. Fotografering görs med fördel med fast zoom eftersom det då blir enklare att avgöra föremåls storlek och inbördes förhållanden.

På senare tid, när kroppsmonterade kameror har blivit vanligare (så kallade "action cams"), har det börjat diskuteras om fisketillsynsmän får och ska filma sin tillsyn.

Ett vanligt missförstånd är att det skulle vara olagligt för en tillsynsman (eller någon annan för den delen) att filma under tillsynsutövningen, men så är inte fallet. Så länge man själv filmar och är på plats med kameran är det tillåtet att filma för envar även om andra blir filmade (med en brasklapp för eventuell "kränkande fotografering"). Det är däremot olagligt att rigga en kamera utan att själv vara på plats och filma. För övervakningskameror och liknande behövs det tillstånd från Länsstyrelsen.

Att filma tillsynen är många gånger ett bra komplement till fotografering och skriftlig dokumentation och inte minst har det högt bevisvärde. Även för den egna tryggheten är det bra att kunna filma. Dels så får man ovedersägeliga bevis på vad som sagts och vad som gjorts vid tillsynen och dels får man som sagt bevis, inte minst mot hotfulla och våldsamma personer.

De kameror som använd kan vara både helt öppna eller dolda. Vad man väljer är mest beroende av tycke och smak. Men en dold kamera blir inte att upplevas som lika påträngande som en öppen eftersom den dolda förhoppningsvis aldrig upptäcks.

Ett alternativ till speciella filmkameror är en vanlig digitalkamera, vilka nästan alla idag har filmningsfunktion. Att ha en sådan i handen upplevs sällan som konstigt och man kan utan att tillsynsobjektet vet om det, ha den påslagen på filmning. Visserligen blir bilderna säkert inte alltid välriktade, men förhoppningsvis dokumenterar kameran åtminstone vad som sägs vid tillsynen, vilket i sig har bra bevisvärde. Man kan även tänka sig att ha fickminnen och diktafoner som enbart spelar in ljud.

Text

Att filma, fota eller spela in ljud är bra, men dessa behöver kompletteras med beskrivningar. Inte minst bilder behöver kompletteras så att den som granskar dem vet vad bilderna föreställer. Det är därför av vikt att varje bild, varje filmsekvens och varje ljudinspelning dokumenteras på ett fullgott och tydligt sätt. Många har svårt att uttrycka sig i text, inte minst genom dyslexi eller annat, men för den sakens skull kan man bedriva en bra fisketillsyn. För dessa fall får man ta hjälp av någon att skriva ner det som man vill ha sagt. Dokumentation är även viktigt vad gäller eventuella beslag eller annat av vikt.

Det som bör med i dokumentationen av bilder, film och ljud är:

1. Vad föreställer bilden?

Man kan dokumentera tillsynen genom att filma, exempelvis med kroppsmonterad "action cam".

2. Varför har just detta fotograferats?
3. Vad är det som är lag eller regelvidrigt med det fotograferade?
4. Hur tolkar du det som fotograferats med avseende på bl.a. vilket brott som begåtts?

Dokumentationen bör göras så snart som möjligt efter tillsynen för att på så sätt säkerställa att den finns i färskt minne.

Rapportering

Rapportering kan göras både till polismyndigheten och uppdragsgivaren. Till polismyndigheten bör en rapport där händelseförloppet beskrivs med avseende på:

- Vem som är misstänkt för brott.
- Vilket brott denne är misstänkt för.
- När detta ska ha inträffat (datum och klockslag).
- Hur brottet genomfördes.
- Hur det uppdagades av tillsynsmannen.
- Vad tillsynsmannen gjorde.
- Hur den misstänkte reagerade.
- Eventuella vittnen till det inträffade.
- Övriga upplysningar av intresse.

Rapporteringen ska kort och gott innehålla allt som är av vikt för att polis och åklagar ska kunna lösa brottet och gå vidare med det till åtal. Till rapporten ska även bifogas den dokumentation i form av foton, filmer, ljudupptagningar och texter som finns.

Rapportering ska även göras till uppdragsgiva-

Rapportering kan göras på särskild blankett.

ren då denne bör vara uppdaterad på vad som händer inom dennes område. Särskilt bör överträdelser av fiskeregler (vilka inte är brott) meddelas uppdragsgivaren som då får hantera påföljd för detta, exempelvis kontrollavgift för fiskevårdssamrådesföreningar.

Polisen har även särskilda blanketter för polisanmälan som fås av polismyndigheten. Polisanmälan kan även göras via telefon varvid rapportering, dokumentation etc kan e-postas till polismyndigheten.

I bilaga 2 finns en rapporteringsblankett som kan användas när brott rapporteras till polisen, men även av regelöverträdelser till uppdragsgivaren.

Att tänka på

- Fisketillsyn handlar inte om att vinna tredje världskriget! Var därför försiktig och om någon uppträder aggressivt så är det oftast bättre att backa undan och tillkalla polis.
- Var noga med att dokumentera allt och skriv rapporter så snart som möjligt efter tillsynen.
- Om möjligt, meddela vakthavande befäl på närmaste polisstation när ni tänker göra större fisketillsynsinsatser. Detta så de är beredda att kunna bistå vid eventuella kriser.
- Fisketillsyn ska enbart undantagsvis bedrivas ensam. Var alltid minst två och se till att det finns rutiner för att påkalla hjälp om det skulle bli nödvändigt.
- Tänk igenom fisketillsynen noga och riskbedöm den i enlighet med flik 12.